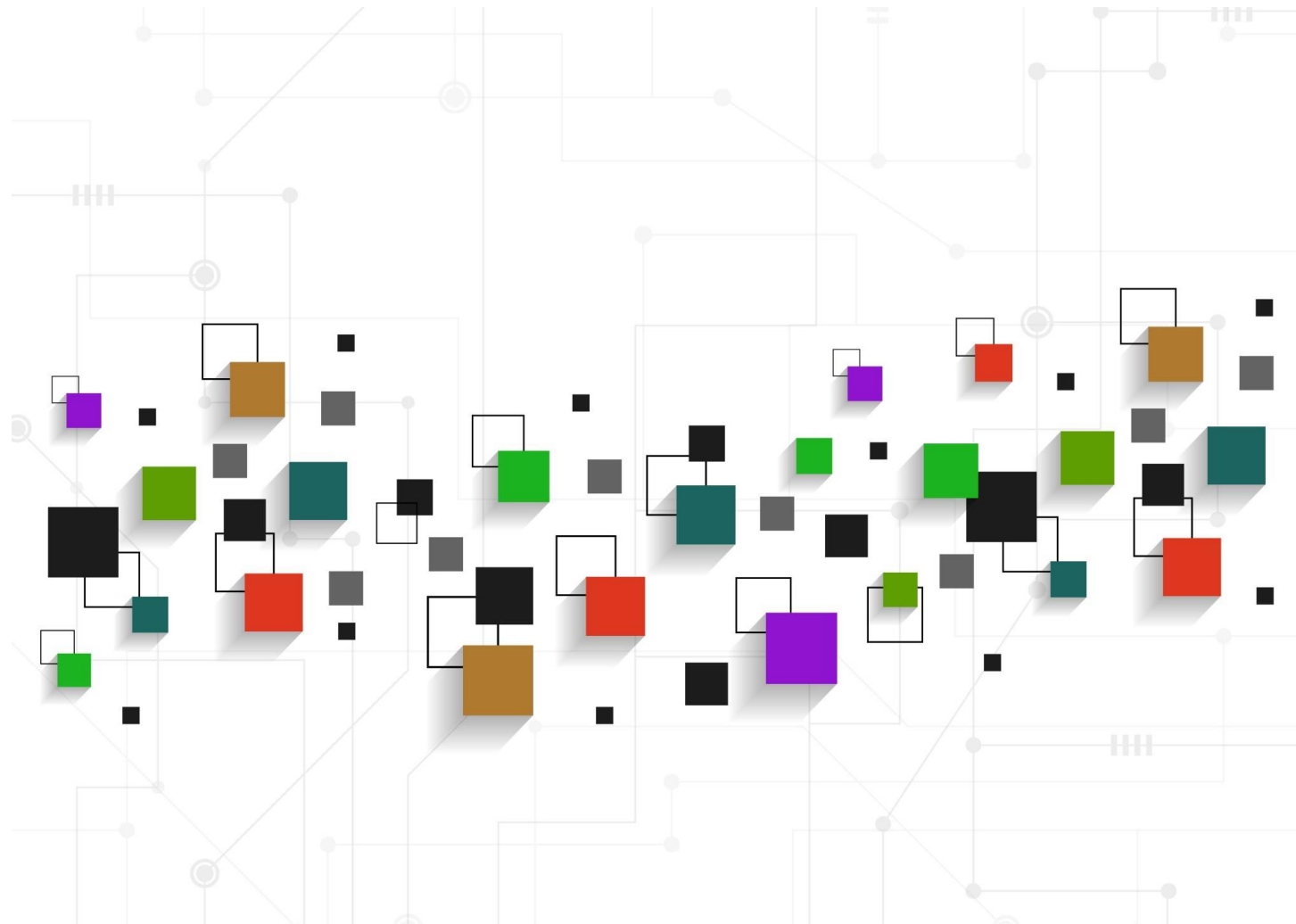

Šikana

- VS 24

sem-8
HH

Více než
polovina dětí
se ve škole
setkává s
šikanou,
oběťmi jsou i
kantoři -
iDNES.cz

- Asi **57 %** ZŠ a **63 %** SŠ v posledních **3 letech** alespoň **jeden případ** šikany mezi žáky.
- **Nárůst** od roku 2015/2016.
- Nejčastěji **slovně**, více se objevuje i **šikana učitele**.
- Se šikanou si neví rady nejen polovina dětí, ale ani třetina učitelů - iDNES.cz

-
- **Až 40 % škol** - šikanu neřešilo; jako nevhodné chování, a ne jako šikanu.
 - Nejčastěji verbální šikana a kyberšikana.
 - Nárůst počtu případů šikany od roku 2015/2016 u ZŠ o 10%, u SŠ o necelé 3%.

Důvody

- osobnostní charakteristika oběti,
- sociální znevýhodnění nebo jiné fyzické odlišnosti.
- u šikany internetové - špatné vztahy, u středoškoláků také sexuální problematika a milostné vztahy žáků.

Šikana učitelů - na ZŠ i SŠ asi o 7 % případů více:

- Nejčastěji napadání učitelů verbálně a v kyberprostoru,
- různé pasivní prostředky, nejčastěji ignorování kantora (od roku 2015/2016 k nárůstu).

Limity řešení šikany:

- kumulace funkcí, časová dotace školních metodiků prevence
- vykonávání administrativy, přímé individuální práci s žáky, sebevzdělávání a společné práci ve třídách.
- absolvování kvalifikačního studia (na ZŠ 49 % na SŠ pak 66 %).

Interaktivní
platforma
podpory
duševního
zdraví a
prevence
rizikového
chování
(IPREV)

1. oblast: pravidla pro řízení školy s ohledem na prevenci rizikového chování.

2. oblast: prevence duševního zdraví s cílem rozvinout u dětí seberegulační dovednosti.

3. oblast: prevence sexuálního zdraví, návykových látek, výrazných projevů agresivity a další témata.

Šikana a jak se jí bránit

- <https://edu.ceskatelevize.cz/video/2195-sikana-a-jak-se-ji-branit>

Šikana

- chování jednotlivců nebo skupin **vede k psychickému nebo fyzickému útoku** vůči jedinci či skupině žáků, se záměrem jim **ublížit, ohrozit je nebo je zastrašit.**

Oběti: žáci, kteří se neumí nebo nemohou bránit

(ze slabých sociálních rodin, rozvedených rodin atp.).

Přímá (viditelná, slyšitelná) podoba:

- **fyzické útoky, vydírání, loupeže, cílené poškozování cizích věcí,**
- **útoky verbální (vyhrožování či ponižování, nadávky, pomluvy).**

Nepřímá podoba (skrytá):

demonstrativní **přehlížení a ignorování žáka** či žáků skupinou spolužáků (většinou starších).

Hlavním znakem šikany samoučelnost

Motiv, účel či cíl z hlediska:

- a) psychologického - projev **patologických sociálních vztahů**
- b) trestněprávního jako jev zásadně **narušující lidská práva.**

Při vlastní diagnostice je třeba zkoumat šikanu jako:

- a) **nemocné chování**
- b) **závislost**
- c) **poruchu vztahů ve skupině**

Šikana a její stadia

1. Zrod ostrakismu - *„jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře – je neoblíbený a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod.“*
2. Fyzická agrese a přitvrzování manipulace.
3. Vytvoření jádra.
4. Většina přijímá normy.
5. Totalita neboli dokonalá **šikana**.

(podle M. Koláře (2001, s. 36)

Fáze šikany

1. a 2. stadium šikany **zvládne škola** za spolupráce učitelského sboru, metodika prevence nebo výchovného poradce...

Vyšší stadium šikany - odborné vzdělání nebo kvalifikovaný pracovník zvenčí.

Nápravné kroky ve třídě:

- vést **konstruktivní a efektivní komunikaci** s agresorem i šikanovaným,
- znát postupy **vyšetřovací strategie a jednotlivé taktiky jednání**,
- umět poskytovat ochranu a emoční **podporu obětem**, které se často nacházejí **v psychické labilitě**,
- musím být ochoten **svůj čas věnovat řešení** problému,
- musím chtít situaci **řešit a nepřehlížet (NE „mě se to netýká!“)**.

Kdy vyšetřovat:

- Změna v chování žáka/žákyně (**nemluvnost, stranění se kolektivu, častá absence, ...**),
- „**jiné**“ chování třídy ve vztahu k jedinci (šikanovanému),
- náznaky **ironických pohledů, narážek, posměchu**,
- **signály od rodičů** o změně chování jejich potomka,
- **nenápadné, ale přímé signály** od sympatizujících spolužáků.

Volba způsobu řešení při diagnostice šikany

- a) informovat **třídního učitele, metodika prevence, ředitele školy,**
- b) v závažných případech **orgány činné v trestním řízení** (jedná se o trestný čin - ublížení na zdraví, poškozování cizích věcí, omezování osobní svobody atp.).
- c) informovat **rodiče a** spolupracovat s nimi.

Při vyšetřování šikany se zaměřit na:

- odhad škod,
- dobu, po kterou nevhodné chování trvalo,
- Počet obětí a agresorů.

Strategie vyšetřování

- **oddělený rozhovor s informátory a oběťmi,**
- nalezení vhodných **svědků,**
- **rozhovory** se svědky,
- zajištění **ochrany obětem,**
- **oddělený rozhovor s agresory,**
- **oddělený rozhovor s obětí,**
- rozhovor se **zákonnými zástupci žáků,**
- nutná **podpora kolegů.xxx**

- **Zajistíme ochranu oběti či obětem** (pokud je jich ve třídě více),

spolupráci s odborníkem (ve škole, PPP, policií, ..).

nedělám žádné zásadní kroky a závěry ve vyšetřování, přenechám vyšetřování kompetentní osobě **(metodik prevence, ředitel školy)**

Volba metod a forem práce

- **Metoda restrikce** – vedení viníků k **zastavení agresivního chování** a k **dodržování** platných společenských a právních norem.
- **Metoda usmíření** – dochází ke změně chování **uvnitř skupiny**; práce se s **dynamikou skupiny** (proškolení).
- **Vrstevnický program**. Práce se skupinou – provádí etoped, příp. psycholog ze SVP, dle doporučení odborníka pak může vést třídní učitel.
- **Oznámení orgánům činným v trestním řízení.**

- [Jak poznat šikanu a jak s ní bojovat - ČT edu - Česká televize \(ceskatelevize.cz\)](#)
- [Se šikanou si neví rady nejen polovina dětí, ale ani třetina učitelů - iDNES.cz](#)
- [Roky nás mlátil. Spolužáci popsali otřesný útok ve škole v Sedlčanech - iDNES.cz](#)

Literatura

Kolář, M. (1997). *Skrytý svět šikanování*. Praha: Portál.

Kolář, M. (1996). Vnitřní stádia šikanování. Znalost přeměny zdravé skupiny v nemocnou jako metodický předpoklad prevence. *Mládež a společnost*, č. 2, s. 3-15.

Kolář, M. (1990). *Fenomén šikanování u dětí a mládeže*. Metodický materiál PPPM UZ s.p. IPS, č.8,.